

LIETUVOS RESPUBLIKOS
2023 METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO IR SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ
FINANSINIŲ RODIKLIŲ PATVIRTINIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, PATOBULINTO
PAGAL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO BIUDŽETO IR FINANSŲ KOMITETO,
KITŲ SEIMO KOMITETŲ, SEIMO KOMISIJŲ, VALSTYBĖS INSTITUCIJŲ IR ĮSTAIGŲ
BEI ASOCIACIJŲ PASIŪLYMUS,
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto Įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

Patobulintas Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas įvertinus Lietuvos Respublikos Seimo Biudžeto ir finansų komiteto, kitų Seimo komitetų, Seimo komisijų, Seimo narių, valstybės institucijų ir įstaigų bei asociacijų pasiūlymus, kurių gauta už 1 306,3 mln. eurų, ir siekiant patvirtinti Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinius rodiklius.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Biudžeto departamento (direktorė Daiva Kamarauskienė, tel. 239 0130, el. p. daiva.kamarauskiene@finmin.lt) Valstybės ir savivaldybių biudžetų sudarymo skyriaus (vedėja Daiva Žibutienė, tel. 219 9334, el. p. daiva.zibutiene@finmin.lt) vyriausioji specialistė Dalia Raudeliūnienė, tel. 239 0182, el. p. dalia.raudeliuniene@finmin.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansiniai rodikliai nustatomi kasmet priimant Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą (toliau – Įstatymas).

4. Įstatymo projekte siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Lietuvos Respublikos Seimas apsvarstė Įstatymo projektą ir pasiūlė Lietuvos Respublikos Vyriausybei jį patobulinti.

Patobulintame įstatymo projekte 2023 metų valstybės biudžeto pajamos, įskaitant Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšas, sudaro 15 604,1 mln. eurų. Iš viso valstybės biudžeto pajamos, įskaitant Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšas, mažėja 20,4 mln. eurų

Valstybės biudžeto pajamos iš pridėtinės vertės mokesčio pajamų iš viso mažėja 18,3 mln. eurų. Dėl Seime 2022 m. lapkričio 3 d. priimto Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo Nr. IX-751 62 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1484, kuriuo panaikintas atskaitos už verslo tikslais įsigytus M1 klasės elektromobilius ribojimas, 2023 m. valstybės biudžeto pajamos iš PVM bus mažesnės 16,6 mln. eurų. Atsižvelgiant į su patikslintu biudžeto projektu teikiamo Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo Nr. IX-751 19 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-2148(2) ir Lietuvos Respublikos Seimo narės Ingridos Šimonytės pasiūlymo dėl Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo Nr. IX-751 19 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-2148(2)“ nuostatas, valstybės biudžeto pajamos iš PVM mažinamos 1,7 mln. eurų.

Valstybės biudžeto pajamos iš gyventojų pajamų mokesčio mažėja 2,2 mln. dėl pasikeitusios gyventojų pajamų mokesčio dalies, tenkančios valstybės biudžetui.

Įvertinus iš institucijų gautą patikslinančią informaciją biudžetinių įstaigų pajamos už prekes ir paslaugas į valstybės biudžetą didinamos 0,054 mln. eurų. Taip pat Vyriausybė išnagrinėjo visus gautus Seimo komitetų, Seimo komisijų, Seimo narių, valstybės institucijų ir įstaigų bei asociacijų pasiūlymus. Įstatymo projekte siūloma skirti papildomų asignavimų, taip pat, nekeičiant bendros asignavimų sumos, perskirstyti asignavimus tarp asignavimų valdytojų (detaliau žiūrėti šio aiškinamojo rašto 1 ir 2 prieduose). Dėl šių perskirstymų tikslinami Įstatymo projekto 1, 9 straipsniai ir Įstatymo 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10 ir 11 priedai.

Įstatymo projekto 11 straipsnis keičiamas atsižvelgiant į atnaujintus 2023 metų valstybės biudžeto asignavimus ir pajamas. Nustatyta, kad Vyriausybės grynojo skolinių įsipareigojimų pokyčio limitas yra (teigiamas) 4 764 094 tūkst. eurų tūkst. eurų.

Įstatymo projekto 13 straipsnio 1 dalyje išplečiama skolos ir garantijų limitams skaičiuoti naudotina pajamų bazė. Siūloma nustatyti, kad savivaldybių skolos ir garantijų limitai būtų nustatomi ne nuo Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 5 priede nurodytų prognozuojamų savivaldybės biudžeto pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio, bet nuo didesnės savivaldybių biudžetų pajamų apimties, tai yra nuo prognozuojamų einamųjų metų pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio ir paskutinių pasibaigusį metų savivaldybės biudžeto gautų pajamų, išskyrus pajamas iš gyventojų pajamų mokesčio ir valstybės biudžeto dotacijas. Tai atitiktų ir šiuo metu Seime svarstomo Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo Nr. XII-1289 1, 4 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto nuostatas.

Įstatymo projekte siūloma atsisakyti 13 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktų kaip perteklinių, nes šių punktų nuostatos nustatytos Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme.

Įstatymo projekto 14 straipsnio 3 dalies 1 punkte patikslinta, kad Finansų ministerijai suteikiama teisė skolintis valstybės vardu:

- krašto apsaugos sistemai finansuoti – Lietuvos Respublikos įsipareigojimams, susijusiems su naryste NATO, vykdyti (užtikrinti iki 2,52 procento bendrojo vidaus produkto (toliau – BVP) skyrimą, kai atsiranda papildomų lėšų poreikis Finansų ministerijai paskelbus BVP prognozę Lietuvos Respublikai, ir 2,52 procento BVP padidinti iki ne daugiau kaip 3 procentų BVP, kai atsiranda papildomų lėšų poreikis karinės infrastruktūros projektams, kuriais siekiama operatyviai užtikrinti NATO sąjungininkų pajėgų priėmimą Lietuvoje, įgyvendinti). Tokiu būdu būtų užtikrinama galimybė lanksčiai ir laiku reaguoti į karinės infrastruktūros projektų vystymo poreikį. Pagal dabartinę BVP prognozę skirtumas tarp 2,52 ir 3 procentų BVP sudaro 337,3 mln. eurų;

- esamos viešosios geležinkelių infrastruktūros techninei priežiūrai (kai atlikus techninės priežiūros darbus po darbų viešosios geležinkelių infrastruktūros eksploatacinės charakteristikos lieka tokios pačios kaip prieš darbus) vykdyti, kai tokiai priežiūrai finansuoti viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojui nepakanka finansinių išteklių dėl sankcijų Baltarusijos Respublikai taikymo ir dėl Rusijos Federacijos karinės agresijos prieš Ukrainą nutrūkus krovinių srautui ar verslo santykiams. Šis patikslinimas siūlomas siekiant suderinti Įstatymo projekto ir Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir taikymo įstatymo nuostatas;

- išlaidoms pagalbos priemonėms, skirtoms dėl aukštų energijos kainų nukentėjusiam verslui, apmokėti.

Istatymo projekto 21 straipsnyje nurodytu valdžios sektoriaus balanso rodikliu – 4,9 proc. BVP – nenutolstama nuo Lietuvos stabilumo programoje nustatyto valdžios sektoriaus balanso, skaičiuojamo neįskaitant laikinųjų priemonių.

Istatymo projekto 4 priede 2 mln. eurų didinamos valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos savivaldybių biudžetams valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) žemės ūkio funkcijoms vykdyti, perskirsčius Žemės ūkio ministerijos asignavimus, nekeičiant bendros Žemės ūkio ministerijai skiriamų asignavimų sumos ir 27 tūkst. eurų didinamos Krašto apsaugos ministerijos valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos savivaldybių biudžetams dėl bazinio dydžio didėjimo.

Patikslinus kai kurių savivaldybių lėšų poreikį minimaliems koeficientams padidinti, 2 157 tūkst. eurų didinamos savivaldybių biudžetų prognozuojamos pajamos iš gyventojų pajamų mokesčio, todėl atitinkamai tikslinamas Istatymo projekto 5 priedas.

Istatymo projekto 10 priedas, kuriame nurodyti 2023 metais valstybės veiklos srityse siekiami 2021–2030 metų nacionaliniame pažangos plane (toliau – NPP) nustatytų pažangos uždaviniai, jų poveikio rodiklių reikšmės, tikslinamas atsižvelgiant į tai, kad NPP nurodytų rodiklių reikšmės atnaujinamos nevienodu periodiškumu ir nevienodu metu ir Seimui pateiktame Istatymo projekte buvo nurodytos paskutinės Istatymo projekto rengimo metu žinotos faktinės reikšmės. Šiuo metu kai kurių rodiklių faktinės reikšmės yra atnaujintos ir atitinkamai pagal jas apskaičiuotos patikslintos ateinančiais metais siektinos poveikio rodiklių reikšmės. Atsižvelgiant į tai, Istatymo projekto 10 priede tikslinamos faktinės ir (arba) siektinos poveikio rodiklių reikšmės, kartu priedas patikslinamas dėl pastebėtų techninių klaidų, kitos naujai paaiškėjusios informacijos, taip pat papildomas aktualiais poveikio rodikliais atsisakant mažiau aktualių.

Istatymo projekte tikslinant valstybės biudžeto 2023 m. pajamų ir asignavimų sumas (Istatymo projekto 1 ir 2 priedai), tikslinamos 2023–2025 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos planuojamos pajamos ir asignavimai – teikiamas **patobulintas Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl 2023 metų, 2024 metų ir 2025 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos planuojamų rodiklių“ pakeitimo“ projektas.**

Planuojami 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos asignavimai, palyginti su tais, kuriuos Lietuvos Respublikos Seimas patvirtino 2022 m. gegužės 17 d. nutarimu Nr. XIV-746 „Dėl 2022 metų, 2023 metų ir 2024 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos planuojamų rodiklių“ pakeitimo“ 2023 metams yra 3 039 mln. eurų didesni. Pagrindinės pokyčio priežastys:

- užtikrinti įsipareigojimų vykdymą pagal priimtus teisės aktus (valstybinio socialinio draudimo bendrajai pensijos daliai finansuoti, įskaitant spartesnę indeksavimą, skatinamosioms įmokoms į pensijų kaupimo fondus mokėti, socialinės paramos išmokų ir jų bazinių dydžių padidėjimui ir indeksavimui, gynybai finansuoti, siekiant išlaikyti 2,52 procento BVP, pervesti ES nuosavus išteklius, skolos valdymo išlaidoms apmokėti);

- didinti dirbančiųjų pajamas (mokytojų, vadovų ir kitų pedagoginių darbuotojų, dėstytojų, mokslininkų ir neakademinių darbuotojų, vidaus tarnybos sistemos pareigūnų, kultūros ir meno darbuotojų, rezidentų, socialinės srities darbuotojų pajamoms padidinti, minimaliajai mėnesinei algai ir su tuo susijusiems minimaliems koeficientams padidinti, viešojo sektoriaus darbuotojų pareiginės algos baziniams dydžiui padidinti ir užtikrinti poreikį dėl stažo už tarnybą Lietuvos valstybei);

- dėl išaugusių energijos kainų siekiama užtikrinti tinkamą įstaigų veiklos, vykdomų investicijų projektų finansavimą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priėmus Įstatymo projektą, įtakos kriminogeninei situacijai, korupcijai nenumatoma.

7. Galima priimto įstatymo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priėmus Įstatymo projektą, būtų sudarytos palankesnės sąlygos verslui ir jo plėtrai.

8. Įstatymo projekto atitiktis strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti ir kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą, kitų galiojančių teisės aktų keisti ar pripažinti negaliojančiais nereikės.

10. Įstatymo projekto atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams ir Įstatymo projekto sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo projekte neapibrėžiama naujų sąvokų.

11. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos teisei

Įstatymo projekto nuostatos neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms, Europos Sąjungos dokumentams.

12. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai ir terminai

Priėmus Įstatymo projektą, Vyriausybė arba jos įgaliota institucija paskirstys asignavimus pagal programas.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Priimto Įstatymo projekto nuostatoms įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai rekomendacijos ir išvados

Nuomonę dėl Įstatymo projekto pateikė Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė ir Lietuvos Bankas.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis „Biudžetas“, „asignavimai“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
Nėra.
